

ZAKON

O SADNOM MATERIJALU

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi i način proizvodnje, prometa i uvoza sadnog materijala voćaka, vinove loze, hmelja, ukrasnog, ljekovitog i aromatičnog bilja (u daljem tekstu: sadni materijal), postupak priznavanja sorti sadnog materijala, upis sorti i podloga u Registar sorti i podloga sadnog materijala i druga pitanja od značaja za proizvodnju i promet sadnog materijala.

Član 2

Ovaj zakon ne odnosi se na:

- 1) proizvodnju i promet genetički modifikovanog sadnog materijala;
- 2) uzorke sadnog materijala koje privredno društvo, odnosno drugo pravno lice ili preduzetnik koji se bavi poslovima oplemenjivanja bilja u oblasti voćarstva, vinogradarstva, hmeljarstva, ukrasnog, ljekovitog i aromatičnog bilja umnožava, prima ili šalje drugom pravnom licu u cilju naučnih istraživanja i izvođenja eksperimenata u količinama koje služe za ogledne svrhe ili za banke biljnih gena;
- 3) sadni materijal šumskog bilja.

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sledeća značenja:

- 1) sadni materijal su sadnice voćaka, hmelja, ukrasnog, ljekovitog i aromatičnog bilja i kalemovi vinove loze koji služe za podizanje zasada ili za ukrašavanje, kao i reprodukcionni sadni materijal koji služi za proizvodnju sadnica;
- 2) reprodukcionni sadni materijal za proizvodnju sadnica je meristem, sjeme za proizvodnju generativnih podloga, vegetativne podloge, korijenov izdanak, zrele i zelene reznice, kalem grančice i živići jagoda koji potiču od predosnovnih, osnovnih i sertifikovanih matičnih stabala, čokota ili žbunova sorti i podloga;
- 3) sadnica je jednogodišnja ili višegodišnja biljka nastala iz vegetativnih delova matične biljke, spajanjem podloge i plemke ili je proizvedena iz sjemena matične biljke;
- 4) sorta voćke, vinove loze, hmelja i podloga je grupa biljaka unutar najniže botaničke sistematske jedinice koja se odlikuje određenim svojstvima genotipa ili kombinacije genotipova i razlikuje se od bilo koje druge sorte najmanje prema jednom od navedenih svojstava i kao cjelina ostaje nepromijenjena poslije razmnožavanja;
- 5) oplemenjivač sorte ili podloge je privredno društvo, odnosno drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koji je stvorio ili otkrilo novu sortu ili podlogu;
- 6) održavalac sorte ili podloge je oplemenjivač ili proizvođač sadnog materijala koji održava sortu ili podlogu po propisanim metodama i garantuje da je sorta ili podloga ostala nepromijenjena tokom održavanja i da je kao takva uniformna i stabilna;
- 7) uzorak sadnog materijala je najmanja propisana količina sadnog materijala, prepoznatljiva po homogenosti i koja reprezentuje sadni materijal iz kojeg je uzet;
- 8) kategorija sadnog materijala je određeni stepen kvaliteta sadnog materijala;

- 9) sorta standard ili podloga standard je sorta ili podloga upisana u Registar sorti i podloga, koja se ističe po svojim proizvodnim i upotrebnim vrijednostima i koja se koristi u postupku priznavanja sorti ili podloga;
- 10) referentna kolekcija sorti ili podloga je zbirka sorti ili podloga jedne biljne vrste specifičnih morfoloških karakteristika određenih po UPOV kriterijumima koristi se u ocjeni novih sorti (DUS test);
- 11) ISTA sertifikat je dokument o kvalitetu kategorije sadnog materijala u međunarodnom prometu (ISTA - Međunarodna organizacija za ispitivanje sjemena);
- 12) OECD sertifikat je dokument o sortnosti sadnog materijala u međunarodnom prometu (OECD - Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj);
- 13) DUS TEST je test kojim se utvrđuje različitost, uniformnost i stabilnost sorte ili podloge u skladu sa odredbama UPOV (Međunarodna unija za zaštitu novih biljnih sorti);
- 14) VCU TEST je test kojim se utvrđuje proizvodna i upotrebna vrijednost sorte ili podloge;
- 15) mjesto proizvodnje je organizaciono i poslovno zaokružena cjelina koja obuhvata zemljište, objekte, mašine i opremu gdje proizvođač obavlja svoju djelatnost;
- 16) domaće sorte su one sorte koje su domaćeg ili nepoznatog porijekla, a dugo se gaje u agro-ekološkim uslovima Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republika);
- 17) odomaćene sorte su sorte stranog porijekla koje se dugo gaje u Republici i pokazuju značajnu proizvodnu i upotrebnu vrijednost;
- 18) preporučene sorte i podloge jesu one sorte i podloge koje se poslije ispitivanja upotrebne i proizvodne vrijednosti preporučuju za gajenje na teritoriji Republike;
- 19) banka biljnih gena je mjesto čuvanja, opisivanja, sakupljanja i upotrebe biljnih genetičkih resursa.

Član 4

Kategorije sadnog materijala, u smislu ovog zakona, su:

- 1) predosnovni;
- 2) osnovni;
- 3) sertifikovani;
- 4) standardni.

Predosnovni sadni materijal je reprodukcioni materijal koji se proizvodi pod kontrolom održavaoca, testiran je na prisustvo bolesti i štetočina, a koristi se za proizvodnju osnovnog sadnog materijala.

Osnovni sadni materijal je reprodukcioni materijal koji je dobijen iz predosnovnog sadnog materijala, slobodan od virusa, namijenjen za proizvodnju sertifikovanog sadnog materijala, proizvodi se u matičnim zasadima (objektima) pod stručnom kontrolom i u prometu je označen deklaracijom bijele boje.

Sertifikovani sadni materijal je reprodukcioni sadni materijal koji je dobijen od osnovnog sadnog materijala, namijenjen za proizvodnju sertifikovanih sadnica ili za proizvodnju standardnog sadnog materijala i u prometu je označen deklaracijom plave boje.

Standardni sadni materijal je reprodukcioni sadni materijal koji je dobijen umnožavanjem sadnog materijala od sertifikovanih sadnica ili standardnih matičnih stabala, žbunova ili čokota kojima su identitet, čistoća sorte i zdravstveno stanje utvrđeni, a služi za proizvodnju standardnih sadnica, podizanje zasada i u prometu je označen deklaracijom žute boje i oznakom S-A.

Za proizvodnju sadnog materijala mogu se koristiti samo kategorije sadnog materijala iz stava 1 ovog člana.

Način pakovanja i označavanja pojedinih kategorija sadnog materijala i podloga propisuje Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo).

II. PROIZVODNJA SADNOG MATERIJALA

Član 5

Proizvodnjom sadnog materijala može se baviti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice ili preduzetnik (u daljem tekstu: proizvođač), koji je upisan u Registar proizvođača sadnog materijala (u daljem tekstu: Registar proizvođača).

Proizvodnjom sadnog materijala može se baviti i fizičko lice na osnovu zaključenog ugovora o saradnji sa proizvođačem, a sadni materijal proizveden u toj saradnji smatra se proizvodnjom proizvođača.

Član 6

Organ uprave nadležan za poslove sadnog materijala (u daljem tekstu: organ uprave) utvrđuje ispunjenost uslova za upis u Registar proizvođača i vodi Registar proizvođača.

Po žalbi na rješenje o ispunjenosti uslova iz stava 1 ovog člana, kao i na druge pojedinačne upravne akte koje, u skladu sa ovim zakonom, donosi organ uprave odlučuje Ministarstvo.

Podaci iz Registra proizvođača su javni.

Sadržinu i način vođenja Registra proizvođača propisuje Ministarstvo.

Član 7

Upis proizvođača u Registar proizvođača izvršiće se, ako ima:

- 1) zemljište potrebno za proizvodnju sadnog materijala;
- 2) u stalnom radnom odnosu lice koje je odgovorno za proizvodnju sadnog materijala (u daljem tekstu: odgovorno lice), sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljo-privrednim fakultetom (smjer: voćarsko-vinogradarski, opšti ili drugi smjer biljne proizvodnje) i najmanje tri godine radnog iskustva u struci.

Upis u Registar proizvođača vrši se na osnovu zahtjeva koji sadrži podatke o:

- 1) proizvođaču (naziv, sjedište, adresa, jedinstveni matični broj, poreski broj i šifra djelatnosti);
- 2) odgovornom licu (ime i prezime, adresa, jedinstveni matični broj i školska sprema);
- 3) vrsti, sorti i kategoriji sadnog materijala;
- 4) matičnim stablima.

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana dostavlja se sledeća dokumentacija:

- 1) dokaz o pravu raspolaganja, odnosno korišćenja poljoprivrednog zemljišta za proizvodnju sadnog materijala (izvod iz posjedovnog lista, odnosno ugovor o zakupu);
- 2) ugovor o radu sa odgovornim licem;
- 3) okvirni plan proizvodnje (način obrade, zaštita i očuvanje bioloških i hemijskih svojstava zemljišta, uzgoj matičnih stabla i obim proizvodnje);
- 4) potvrda o registraciji u CRPS.

Ako proizvođač obavlja djelatnost na više različitih mjesta, uz zahtjev dostavlja dokumentaciju iz stava 3 tač. 1, 3 i 4 ovog člana za svako mjesto proizvodnje.

Proizvođač je dužan da svaku promjenu uslova za obavljanje proizvodnje prijavi organu uprave, u roku od 15 dana od dana nastale promjene.

Član 8

Proizvođač sadnog materijala se briše iz Registra proizvođača, ako prestane da obavlja djelatnost ili prestane da ispunjava uslove iz člana 7 stav 1 ovog zakona.

Dokumentaciju na osnovu koje se vodi Registar proizvođača, organ uprave dužan je da čuva u originalu, najmanje tri godine od dana brisanja proizvođača iz Registra proizvođača.

Član 9

Proizvođač je dužan da vodi knjigu evidencije o proizvodnji sadnog materijala.

Knjiga evidencije iz stava 1 ovog člana naročito sadrži:

- 1) broj rješenja o upisu u Registar proizvođača;
- 2) ime odgovornog lica;
- 3) plan rasadnika i matičnog zasada (objekat) sa jasno označenim dijelom gdje se proizvodi sadni materijal, vrstu, odnosno sortu i godinu proizvodnje sadnog materijala sa kojim se zasniva proizvodnja;
- 4) ukupnu količinu sadnog materijala;
- 5) podatke o načinu proizvodnje;
- 6) vrstu i datum izvođenja radova;
- 7) količine ukupno primljenog, proizvedenog, prodatog i uništenog sadnog materijala.

Obrazac knjige iz stava 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Član 10

Proizvođač može proizvoditi sadni materijal sorti i podloga koje su upisane u Registar sorti i podloga sadnog materijala (u daljem tekstu: Registar sorti i podloga).

Proizvođač je dužan da od vlasnika sorte ili podloge obezbijedi saglasnost za umnožavanje sadnog materijala zaštićene sorte.

Proizvođač je dužan da svake godine podnese prijavu o proizvodnji sadnog materijala organu uprave.

Rokove za podnošenje prijave, sadržinu i obrazac prijave za proizvodnju, metode, uslove i postupak proizvodnje i promet sadnog materijala pojedinih biljnih vrsta ili grupe biljnih vrsta propisuje Ministarstvo.

Član 11

Proizvođač je dužan da:

- 1) ima plan proizvodnje koji definiše kritične tačke za pojedine vrste sadnog materijala koje bi mogle uticati na kvalitet, zdravstveno stanje i prinos sadnog materijala i metode za praćenje i kontrolu kritičnih tačaka;
- 2) vrši pregled radi stalnog praćenja i kontrole kritičnih tačaka u skladu sa metodama; sprovodi mjere radi sprečavanja pojave, odnosno širenja štetnih organizama; uzima i dostavlja uzorke ovlašćenoj laboratoriji radi praćenja kvaliteta proizvodnje; vodi zapisnik o praćenju i kontroli kritičnih tačaka, kao i sprovedenim mjerama za obezbjeđivanje usklađenosti sadnog materijala sa propisanim standardima;
- 3) odmah obavijesti organ uprave, odnosno fitosanitarnog inspektora o pojavi ili sumnji na pojavu štetnih organizama na mjestu proizvodnje;
- 4) obezbijedi mogućnost praćenja i raspoznavanja svake partije sadnog materijala u svim fazama proizvodnje, skladištenja, u prometu i nabavci sadnog materijala;
- 5) vodi evidenciju i čuva dokumentaciju o održavanju sorte, odnosno nabavci i porijeklu sadnog materijala koji se upotrebljava za razmnožavanje;
- 6) vrši i druge poslove utvrđene zakonom.

Proizvođač mora čuvati svu dokumentaciju iz stava 1 tačka 5 ovog člana, najmanje pet godina.

Član 12

Proizvođač može, za potrebe stranog naručioca, da od uvezenog reprodukcionog materijala proizvodi sadni materijal sorti ili podloga koje nijesu upisane u Registar sorti i podloga.

Sadni materijal iz stava 1 ovog člana može se proizvoditi uz saglasnost organa uprave, na osnovu ugovora sa stranim naručiocem, prema kojem strani naručilac preuzima cjelokupnu količinu proizvedenog sadnog materijala.

Proizvodnja sadnog materijala iz stava 1 ovog člana podliježe zdravstvenom pregledu.

Sadni materijal iz stava 1 ovog člana nije dozvoljeno stavljati u promet na teritoriji Republike.

Proizvodnja sortnog sadnog materijala za račun domaćeg naručioca može se obavljati u drugoj državi, na osnovu ugovora domaćeg naručioca i inostranog proizvođača, uz saglasnost organa uprave.

III STRUČNA KONTROLA NAD PROIZVODNJOM SADNOG MATERIJALA

Član 13

Proizvodnja sadnog materijala podliježe obaveznoj stručnoj kontroli.

Stručnoj kontroli podliježu i matična stabla koja služe za proizvodnju sadnog materijala.

Stručnom kontrolom nad proizvodnjom sadnog materijala utvrđuje se: porijeklo, autentičnost i čistoća vrste i sorte, zdravstveno stanje sadnog materijala, matičnih stabala i vrsta reproduccionog materijala koji je upotrijebljen za proizvodnju sadnog materijala, primjena agrotehničkih mjera, kao i količina proizvedenog sadnog materijala.

Član 14

Stručnu kontrolu proizvodnje predosnovnog sadnog materijala vrši oplemenjivač ili održavalac sorte ili podloge.

Stručnu kontrolu proizvodnje osnovnog, sertifikovanog i standardnog sadnog materijala vrši pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu kadra i opreme i koje ovlasti organ uprave (u daljem tekstu: ovlašćeno pravno lice).

Ovlašćenom pravnom licu ne mogu se povjeriti poslovi kontrole nad sopstvenom proizvodnjom sadnog materijala, osim predosnovnog i osnovnog.

Ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana utvrđuje i ovlašćenje za vršenje stručne kontrole izdaje organ uprave.

Ovlašćeno pravno lice izvještava organ uprave o obavljenoj stručnoj kontroli nakon završene stručne kontrole svake kulture.

Uslove koje u pogledu kadra i opreme treba da ispunjava ovlašćeno pravno lice, kao i način i metode obavljanja stručne kontrole, sadržinu i rokove za dostavljanje izvještaja o izvršenoj stručnoj kontroli propisuje Ministarstvo.

Član 15

Proizvođač je dužan da svake godine podnese prijavu za vršenje stručne kontrole organu uprave.

Rokove za podnošenje prijave, sadržinu i obrazac prijave iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Proizvođač može podnijeti prijavu iz stava 1 ovog člana, ako je:

- 1) upisan u Registar proizvođača;
- 2) sorta ili podloga upisana u Registar sorti i podloga;
- 3) proizvođač sadnog materijala pribavio saglasnost iz člana 10 stav 2 ovog zakona.

Član 16

Oplemenjivač, odnosno održavalac dostavlja izvještaj o izvršenoj stručnoj kontroli organu uprave radi izdavanja sertifikata o priznavanju proizvodnje predosnovnog sadnog materijala.

Održavalac je dužan da vodi evidenciju o izdatim izvještajima iz stava 1 ovog člana najmanje šest godina.

Član 17

Postupak stručne kontrole koji sprovodi ovlašćeno pravno lice obuhvata:

- 1) stručnu kontrolu sadnog materijala;
- 2) stručnu kontrolu matičnih stabala;

- 3) stručnu kontrolu zasada, zemljišta, objekata za proizvodnju, skladišnog prostora i pripremu sadnog materijala za promet i sl.;
- 4) pregled dokumentacije, zapisnika i knjige evidencije;
- 5) po potrebi, uzimanje uzoraka sadnog materijala i zemljišta;
- 6) vođenje zapisnika iz stava 1 ovog člana.

Član 18

Ovlašćeno pravno lice, nakon obavljene stručne kontrole, izvještaj o izvršenoj stručnoj kontroli dostavlja organu uprave radi izdavanja sertifikata o priznavanju proizvodnje osnovnog, sertifikovanog i standardnog sadnog materijala.

Ovlašćeno pravno lice dužno je da vodi evidenciju o izdatim izvještajima o izvršenoj stručnoj kontroli.

Član 19

Na osnovu izvještaja o izvršenoj stručnoj kontroli sadnog materijala iz čl. 16 i 18 ovog zakona, organ uprave izdaje sertifikat o priznavanju proizvodnje sadnog materijala (u daljem tekstu: sertifikat).

Evidenciju o izdatim sertifikatima iz stava 1 ovog člana vodi organ uprave.

Obrazac i sadržinu sertifikata iz stava 1 ovog člana, način vođenja evidencije iz člana 16 stav 2 ovog zakona i stava 2 ovog člana, obrazac i sadržinu zapisnika o izvršenoj stručnoj kontroli propisuje Ministarstvo.

Troškove stručne kontrole i izdavanja sertifikata snosi proizvođač.

IV. KVALITET SADNOG MATERIJALA

Član 20

Kvalitet sadnog materijala, u smislu ovog zakona, je porijeklo, autentičnost sorte i podloge, vegetativna razvijenost i zdravstveno stanje.

Sadni materijal u pogledu kvaliteta mora da ispunjava propisane norme kvaliteta.

Za kvalitet sadnog materijala u prometu odgovoran je proizvođač, odnosno uvoznik.

V. PAKOVANJE, DEKLARISANJE I ETIKETIRANJE

Član 21

Sadni materijal u prometu mora odgovarati deklarisanju vrsti i sorti, propisanim normama kvaliteta, mora biti originalno pakovan i imati deklaraciju uz otpremnicu i etiketu na sadnicama pojedinačno ili u grupi.

Sadni materijal u prometu mora da odgovara kvalitetu označenom u deklaraciji i na etiketi.

U zavisnosti od vrste i kategorije sadnog materijala deklaracija i etiketa mora biti jedinstvena prema sadržaju, veličini, boji i mora imati serijski broj.

Član 22

Zahtjev za izdavanje deklaracije, odnosno etikete proizvođač sadnog materijala podnosi ovlašćenom pravnom licu.

Uvezeni sadni materijal deklarira zemlja izvoznica, a odgovoran je uvoznik sadnog materijala.

Pakovanje i etiketiranje sadnog materijala obavlja proizvođač sadnog materijala u mjestu proizvodnje, uz prisustvo predstavnika ovlašćenog pravnog lica.

O izdatim deklaracijama, odnosno etiketama ovlašćeno pravno lice vodi evidenciju.

Obrazac, sadržinu i način izdavanja deklaracije i etikete i način vođenja evidencije iz stava 4 ovog člana bliže propisuje Ministarstvo.

Član 23

Proizvođač, odnosno uvoznik odgovoran je za štetu krajnjem korisniku, ako sadni materijal ne ispunjava uslove u pogledu deklarisanе vrste, sorte i kvaliteta sadnog materijala.

VI. PROMET SADNOG MATERIJALA

Član 24

Prometom sadnog materijala može se baviti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako je upisan u Registar za promet sadnog materijala na veliko, odnosno u Registar za promet sadnog materijala na malo.

Prometom sadnog materijala na veliko može se baviti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako za poslove prometa ima u stalnom radnom odnosu lice sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom, smjer voćarsko-vinogradarski, opšti ili drugi smjer biljne proizvodnje i objekat za skladištenje ili prodaju sadnog materijala.

Prometom sadnog materijala na malo može se baviti privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako u svakom prodajnom objektu ima u stalnom radnom odnosu lice sa završenim IV stepenom srednje poljoprivredne škole.

Ispunjenost uslova iz st. 2 i 3 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Upis u Registar za promet sadnog materijala na veliko i u Registar za promet sadnog materijala na malo vrši se na osnovu zahtjeva.

Registar za promet sadnog materijala na veliko i Registar za promet sadnog materijala na malo vodi organ uprave.

Podaci iz Registara za promet sadnog materijala na veliko i Registra za promet sadnog materijala na malo su javni.

Sadržaj, oblik i način vođenja Registra za promet sadnog materijala na veliko i Registra za promet sadnog materijala na malo, kao i sadržinu zahtjeva sa potrebnom dokumentacijom za upis u ove registre propisuje Ministarstvo.

Član 25

U promet se može staviti samo osnovni, sertifikovani i standardni sadni materijal sorti ili podloga koje su upisane u Registar sorti i podloga i koji ima sertifikat o priznavanju proizvodnje sadnog materijala.

Član 26

Sadni materijal u prometu mora da se skladišti i čuva na način i pod uslovima koji obezbjeđuju očuvanje njegovog kvaliteta.

Promet sadnog materijala može se obavljati samo u prodajnom objektu.

Uslove koje mora ispunjavati prodajni objekat i skladište, način i uslove skladištenja sadnog materijala iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 27

Na promet sadnog materijala namijenjenog za organsku proizvodnju, pored uslova utvrđenih ovim zakonom, primjenjuju se i uslovi utvrđeni propisima kojima je uređena organska proizvodnja.

VII UVOZ SADNOG MATERIJALA

Član 28

Uvozom sadnog materijala može da se bavi privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik (u daljem tekstu: uvoznik), ako ima u vlasništvu ili po osnovu ugovora o zakupu koristi registrovano carinsko skladište i ako je upisan u Registar uvoznika.

Uvoznik može da uvozi predosnovni, osnovni, sertifikovani i standardni sadni materijal sorti ili podloga koje su upisane u Registar sorti i podloga.

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Upis u Registar uvoznika vrši se na osnovu zahtjeva.

Registar uvoznika vodi organ uprave.

Podaci iz Registra uvoznika su javni.

Sadržaj, oblik i način vođenja Registra uvoznika i sadržaj zahtjeva propisuje Ministarstvo.

Član 29

Sadni materijal može da se uvozi samo u originalnom pakovanju.

O uvezenim količinama sadnog materijala uvoznik je dužan da vodi evidenciju.

Sadržaj, oblik i način vođenja evidencije iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 30

Uvezeni sadni materijal, uz otpremnicu, mora da ima fitosertifikat, sertifikat o sortnosti sadnog materijala (OECD) i sertifikat o kvalitetu sadnog materijala (ISTA).

Uvezeni sadni materijal mora da ima deklaraciju izdatu od nadležnog organa zemlje izvoznice, a pri stavljanju u promet na teritoriji Republike obilježava se u skladu sa članom 22 ovog zakona.

Sadni materijal biljnih vrsta koji nije obuhvaćen sistemom OECD sertifikacije, kao i uvoz sadnog materijala iz zemalja koje nijesu članice OECD mora da prati dokument o sortnosti izdat od nadležnog organa zemlje izvoznice.

Za kvalitet i autentičnost uvezenog sadnog materijala odgovara uvoznik.

Član 31

Sadni materijal može se uvoziti samo od proizvođača koji ispunjavaju uslove proizvodnje, odnosno koji su registrovani i pod kontrolom nadležnog organa zemlje izvoznice.

Sadni materijal koji se uvozi podliježe obaveznoj kontroli sortnosti i kvaliteta koju vrši fitosanitarni inspektor, na graničnom prelazu.

Uvoznik je dužan da uzorak uvezenog sadnog materijala dostavi naučno-istraživačkoj ustanovi koja vrši ispitivanje upotrebne i proizvodne vrijednosti sorte, radi ispitivanja i čuvanja u referentnoj kolekciji.

Količinu sadnog materijala koja se uzima kao uzorak i način označavanja uzorka bliže propisuje Ministarstvo.

VIII PRIZNAVANJE NOVOSTVORENE DOMAĆE SORTE ILI PODLOGE I UPIS U REGISTAR SORTI I PODLOGA

1. Priznavanje sorte ili podloge

Član 32

Priznavanje sorti ili podloga, u smislu ovog zakona, jeste priznavanje novostvorene domaće sorte ili podloge (u daljem tekstu: priznavanje sorte), ako je sorta rezultat selekcije, odnosno ako se biološki razlikuje od druge priznate sorte, a koja je u procesu priznavanja poslužila kao standardna sorta.

Član 33

U postupku priznavanja sorte utvrđuje se kvalitet i druge bitne osobine na osnovu kojih se sorta može priznati, a sadni materijal te sorte proizvoditi i stavljati u promet kao sortni na teritoriji Republike.

Član 34

Sorta se priznaje ako se utvrdi da:

- 1) je različita, uniformna i stabilna (DUS test);
- 2) ima povoljnu upotrebnu i proizvodnu vrijednost (VCU test);
- 3) je ime sorte određeno u skladu sa zakonom.

Član 35

Sorta je različita ako se jasno razlikuje najmanje po jednoj osobini od bilo koje druge sorte čije je postojanje opšte poznato.

Sorta je uniformna ako je dovoljno ujednačena u bitnim osobinama s obzirom na varijacije koje se mogu očekivati zbog posebnih osobenosti njene reprodukcije.

Sorta je stabilna ako njene bitne osobine koje su od značaja za razlikovanje ostaju nepromijenjene i poslije ponovnog umnožavanja.

Sorta je opšte poznata ako je upisana u Registar sorti i podloga ili registar zaštićenih sorti u skladu sa propisima koji se odnose na zaštitu sorti, kao i sorta koja je u postupku upisa.

Član 36

Proizvodnim i upotrebnim vrijednostima sorte smatraju se:

- 1) prinos;
- 2) kvalitet proizvoda;
- 3) druge osobine koje su od uticaja na povećanje obima proizvodnje ili poboljšanja kvaliteta.

Bitne osobine sorte po vrstama bliže propisuje Ministarstvo.

Član 37

Oplemenjivač mora biti naznačen u prijavi i svim dokumentima koja se odnose na priznavanje novostvorene domaće sorte.

Kad je novostvorena domaća sorta rezultat stvaralačkog rada više oplemenjivača, navode se svi oplemenjivači i to po redosljedu koji odgovara njihovom doprinosu u tom stvaralaštvu.

Oplemenjivač novostvorene domaće sorte ima pravo da sortu koristi i njom raspolaže, kao i da ostvaruje pravo na naknadu za korišćenje sorte.

Član 38

Postupak priznavanja sorte pokreće se na osnovu zahtjeva koji podnosi oplemenjivač sorte ili njegov ovlašćeni zastupnik (u daljem tekstu: podnosilac zahtjeva).

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se posebno za svaku sortu.

Obrazac i sadržinu zahtjeva iz stava 1 ovog člana, kao i kriterijume za određivanje naziva sorte propisuje Ministarstvo.

Član 39

Zahtjev iz člana 38 stav 2 ovog zakona podnosi se organu uprave.

Na zahtjev organa uprave, podnosilac zahtjeva je dužan da, uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, dostavi dokumentaciju o radu na stvaranju nove sorte.

Podaci i dokumentacija koji se odnose na porijeklo izvornog materijala i na opis procesa stvaranja nove sorte su službena tajna.

Član 40

Organ uprave dužan je da obavjesti podnosioca zahtjeva da će sorta biti ispitivana i da od njega zatraži dostavljanje potrebne količine sadnog materijala sorte radi ispitivanja.

Na osnovu obavještenja iz stava 1 ovog člana podnosilac zahtjeva je dužan da blagovremeno dostavi organu uprave sadni materijal u količini i na način koji propiše Ministarstvo.

Ako podnosilac zahtjeva ne ispuni uslove iz stava 2 ovog člana zahtjev će se odbaciti.

Član 41

Različitost, uniformnost i stabilnost sorte, kao i upotrebna i proizvodna vrijednost sorte utvrđuje se ispitivanjima na oglednom polju i u laboratoriji.

Vrijeme trajanja ispitivanja sorti i metode za ispitivanje propisuje Ministarstvo.

Troškovi ispitivanja iz stava 1 ovog člana padaju na teret podnosioca zahtjeva.

Član 42

Ispitivanja sorte na oglednom polju i u laboratoriji vrše se pod šifrovanim oznakama koje predstavljaju službenu tajnu. Šifre se otvaraju i zatvaraju svake godine i o dobijenim rezultatima organ uprave obavještava podnosioca zahtjeva.

Član 43

Ispitivanje sorte u postupku priznavanja sorte, u cilju utvrđivanja njihove proizvodne i upotrebne vrijednosti, vrši se istovremeno sa jednom ili više sorti standarda.

Standardna sorta može biti samo sorta koja je upisana u Registar sorti i podloga i koja po svojim biološkim i proizvodnim osobinama ima najveću vrijednost za namjenu za koju se vrši ispitivanje.

Ako pojedina vrsta nema sorte upisane u Registar sorti i podloga, sorta se ispituje bez sorte standarda jednu godinu.

Član 44

Ispitivanje sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji vrši pravno ili fizičko lice koje ima zemljište, opremu i stručna lica za vršenje tih ispitivanja (u daljem tekstu: izvođač oglada).

Ugovor sa izvođačem oglada za ispitivanje sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji zaključuje organ uprave, u skladu sa zakonom.

Ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ uprave.

Uslove iz stava 1 ovog člana bliže propisuje Ministarstvo.

Član 45

Organ uprave će priznati rezultate ispitivanja DUS testova koji su urađeni u zemlji članici UPOV-a.

Izvođač oglada koji je zaključio ugovor o ispitivanju sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji dužan je da dostavi organu uprave rezultate godišnjih i završnih rezultata ispitivanja izvršenih prema propisanim metodama i obavezama iz ugovora.

Član 46

Obradu godišnjih i završnih rezultata ispitivanja iz člana 45 stav 2 ovog zakona vrši organ uprave.

Obrada podataka iz stava 1 ovog člana vrši se po metodi koju propisuje Ministarstvo.

Konačni rezultati ispitivanja dostavljaju se stručnoj komisiji, radi ocjene proizvodne i upotrebne vrijednosti sorte, kao i njene različitosti, uniformnosti i stabilnosti, a godišnji rezultat dostavlja se podnosiocu zahtjeva.

Stručnu komisiju iz stava 3 ovog člana obrazuje organ uprave.

Član 47

Na osnovu rezultata ispitivanja sorte na oglednom polju, odnosno u laboratoriji, a na predlog stručne komisije iz člana 46 stav 4 ovog zakona, organ uprave donosi rješenje o priznavanju sorte ili o odbijanju zahtjeva.

2. Upis sorti u Registar sorti i podloga

Član 48

Na osnovu rješenja o priznavanju sorte organ uprave vrši upis sorte u Registar sorti i podloga. Registar sorti i podloga vodi organ uprave. Sadržinu i način vođenja Registra sorti i podloga bliže propisuje Ministarstvo.

Član 49

Registar sorti i podloga sadrži podatke naročito o:

- 1) novostvorenim domaćim sortama;
- 2) stranim sortama priznatim od nadležnog organa strane države;
- 3) domaćim i odomaćenim sortama.

Član 50

Strana sorta upisuje se u Registar sorti i podloga, ako je priznata od nadležnog organa strane države, ima dokaz o vlasniku, održavaocu odnosno ovlašćenom zastupniku i o rezultatima DUS testa.

Upis strane sorte u Registar sorti i podloga vrši se na osnovu zahtjeva korisnika strane sorte.

Obrazac i sadržinu zahtjeva iz stava 2 ovog člana i dokaze koji se prilažu uz zahtjev propisuje Ministarstvo.

Član 51

U Registar sorti i podloga mogu se upisati domaće i odomaćene sorte koje ne ispunjavaju sve uslove propisane ovim zakonom za upis u Registar sorti i podloga i one se posebno obilježavaju.

Organ uprave upisuje sortu iz stava 1 ovog člana u Registar sorti i podloga na osnovu rezultata ispitivanja ili na osnovu opšte poznatih podataka o upotrebnoj i proizvodnoj vrijednosti sorte.

Domaće i odomaćene sorte koje su upisane u Registar sorti i podloga čuvaju se u banci biljnih gena u skladu sa propisima koji uređuju biljne genetske resurse.

Član 52

Organ uprave brisaće sortu iz Registra sorti i podloga, ako:

- 1) to zatraži podnosilac zahtjeva;
- 2) održavalac sorte ili njegov ovlašćeni zastupnik ne obezbjeđuje održavanje sorte na način propisan ovim zakonom;
- 3) je isteklo 15 godina od dana upisa sorte;
- 4) održavalac sorte ili njegov ovlašćeni zastupnik ne obezbijedi uzorak sadnog materijala sorte potreban za provjeru sortnosti, uniformnosti i stabilnosti i čuvanje standardnog uzorka ili njegove obnove.

Sorta koja je brisana iz Registra sorti i podloga može se staviti u promet najduže tri godine od dana brisanja iz Registra sorti i podloga.

Član 53

Sorta upisana u Registar sorti i podloga podliježe obavezi ispitivanja upotrebne i proizvodne vrijednosti (VCU TEST) radi stavljanja na Listu preporučenih sorti i podloga.

Ispitivanje sorte iz stava 1 ovog člana vrši se u skladu sa članom 41 stav 2 ovog zakona.

Organ uprave utvrđuje spisak upisanih, odnosno brisanih sorti iz Registra sorti i podloga, kao i Listu preporučenih sorti i podloga.

Lista preporučenih sorti objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Član 54

Za priznavanje i upis u Registar sorti i podloga plaća se naknada.

Naknadu iz stava 1 ovog člana plaća podnosilac zahtjeva.

Visinu naknade iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada Republike Crne Gore.

Naknada iz stava 2 ovog člana prihod je budžeta Republike.

Član 55

Uzorak sorte koja je upisana u Registar sorti i podloga ili je njen upis u toku čuva se kao standardni uzorak u referentnoj kolekciji sorti i podloga.

3. Održavanje sorte

Član 56

Održavalac sorte dužan je da održava sortu po propisnim metodama sve dok je sorta upisana u Registar sorti i podloga.

Održavalac sorte dužan je da, na zahtjev organa uprave, dostavi uzorak sadnog materijala sorte u roku od 15 dana, radi:

- 1) provjere da li se sorta održava tako da joj se ne mijenja uniformnost i stabilnost sorte;
- 2) čuvanja standardnog uzorka ili njegove obnove.

Metode održavanja sorte bliže propisuje Ministarstvo.

Član 57

Kontrolu održavanja sorte vrši organ uprave ispitivanjem sorte na način utvrđen članom 46 ovog zakona provjerom da li se održava uniformnost i stabilnost sorte.

Ako organ uprave, na osnovu rezultata ispitivanja iz stava 1 ovog člana, utvrdi da održavalac sorte nije održao sortu na način koji garantuje očuvanje sortnosti, stabilnosti i uniformnosti sorte, oduzima mu pravo održavanja te sorte, a ako je jedini održavalac, poništava se i rješenje o upisu sorte u Registar sorti i podloga.

Kontrola održavanja sorte vrši se po metodama koje propisuje Ministarstvo.

Član 58

Troškove kontrole održavanja sorte snosi održavalac sorte od koga je uzet uzorak.

Član 59

Uzorak sorte koja je upisana u Registar sorti i podloga ili za koju je pokrenut postupak upisa u Registar sorti i podloga čuva se kao standardni uzorak.

IX. INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 60

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši organ uprave, preko poljoprivrednih inspektora, u skladu sa zakonom.

1. Ovlašćenja inspektora

Član 61

Poljoprivredni inspektor vrši inspekcijski nadzor naročito u odnosu na:

- 1) ispunjenost uslova za upise u propisane registre;
- 2) vođenja evidencije o proizvodnji sadnog materijala;
- 3) priznavanje novostvorene domaće sorte ili podloge;
- 4) sorte upisane u Registar sorti i podloga i ostvarivanje prava korišćenja zaštićenih sorti i podloga.

2. Upravne mjere i radnje

Član 62

Pored upravnih mjera i radnji propisanih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, poljoprivredni inspektor, kada utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, preduzima i sledeće upravne mjere i radnje:

- 1) zabrani proizvodnju sadnog materijala, ako nije upisan ili je brisan iz Registra proizvođača;
- 2) zabrani proizvodnju sadnog materijala, ako nije podnešena prijava za vršenje stručne kontrole u skladu sa članom 15 ovog zakona;
- 3) zabrani proizvodnju, korišćenje i promet sadnog materijala sorti i podloga koje nijesu upisane u Registar sorti i podloga, odnosno koje su brisane iz Registra sorti i podloga;
- 4) zabrani proizvodnju, korišćenje i stavljanje u promet sadnog materijala suprotno odredbama ovog zakona;
- 5) zabrani promet sadnog materijala van prodajnog objekta;
- 6) oduzme i uništi sadni materijal koji se proizvodi, koristi i stavljen u promet suprotno odredbama ovog zakona.

X KAZNENE ODREDBE

Član 63

Novčanom kaznom od dvjestostrukog do tristostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj organ, privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako:

- 1) za proizvodnju sadnog materijala koristi kategorije sadnog materijala koje nijesu utvrđene članom 4 ovog zakona;
- 2) se bavi proizvodnjom, prometom i uvozom sadnog materijala, a nije upisan u registar iz člana 7 stav 1, 24 stav 1 i 28 stav 1 ovog zakona;
- 3) se bavi proizvodnjom sadnog materijala, a ne ispunjava uslove iz člana 7 stav 1 ovog zakona;
- 4) proizvodi sadni materijal suprotno čl.11 i 12 ovog zakona;
- 5) nije podnio zahtjev za vršenje stručne kontrole organu uprave u roku i pod uslovima utvrđenim članom 15 ovog zakona;
- 6) stavi u promet sadni materijal sorti koje nijesu upisane u Registar sorti i podloga i nema sertifikat o priznavanju proizvodnje sadnog materijala (član 25);
- 7) uvozi sadni materijal sorti ili podloga koje nijesu upisane u Registar sorti i podloga (član 28 stav 2);
- 8) uvozi sadni materijal od proizvođača koji ne ispunjavaju uslove proizvodnje, odnosno nijesu registrovani i pod kontrolom nadležnog organa (člana 31 stav 1);
- 9) stavi u promet sadni materijal sorti koje su brisane iz Registra sorti i podloga po isteku roka od tri godine od dana brisanja iz Registra sorti i podloga (član 52 stav 2);
- 10) poslove kontrole održavanja sorte ne vrši po propisanim metodama (član 57 stav 3).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u privrednom društvu, odnosno drugom pravnom licu novčanom kaznom od dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, pored novčane kazne, može se izreći i zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci.

Član 64

Novčanom kaznom od stopedesetostrukog do dvjestopedesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik, ako:

- 1) ne vodi knjigu evidencije o proizvodnji sadnog materijala (član 9 stav 1);
- 2) ne podnese organu uprave prijavu za proizvodnju sadnog materijala u roku i na način utvrđen članom 10 st. 3 i 4 ovog zakona;
- 3) nema za poslove prometa u stalnom radnom odnosu stručno lice sa propisanom školskom spremom (član 24 st.2 i 3);
- 4) vrši promet sadnog materijala van prodajnog objekta (član 26 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice, kao i odgovorno lice u privrednom društvu i drugom pravnom licu novčanom kaznom od petnaestostrukog do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana inspektor može naplatiti novčanu kaznu na mjestu izvršenja prekršaja fizičkom licu u visini trostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici.

Član 65

Novčanom kaznom od dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj fizičko lice, ako se bavi proizvodnjom sadnog materijala, a nije zaključilo ugovor sa proizvođačem sadnog materijala (član 5 stav 2).

XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 66

Privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik koji se bavi proizvodnjom, prometom i uvozom sadnog materijala dužni su da poslovanje usklade sa ovim zakonom, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 67

Propisi na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 68

Do donošenja propisa na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primjenjivaće se propisi doneseni na osnovu Zakona o sjemenu i sadnom materijalu ("Službeni list RCG", br. 39/92) i Zakona o priznavanju sorti poljoprivrednog i šumskog bilja ("Službeni list SRJ", br. 12/98 i 37/02), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 69

Danom stupanja na snagu ovog zakona neće se primjenjivati odredbe Zakona o priznavanju sorti poljoprivrednog i šumskog bilja ("Službeni list SRJ", br. 12/98 i 37/02), koje se odnose na priznavanje sorti voćaka, vinove loze, hmelja, ukrasnog, ljekovitog i aromatičnog bilja i prestaju da važe odredbe Zakona o sjemenu i sadnom materijalu ("Službeni list RCG", br.39/92 i 59/92),

koje se odnose na sadni materijal voćaka, vinove loze, hmelja, ukrasnog, ljekovitog i aromatičnog bilja.

Član 70

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".